

Navn og adresse fjernet i publisert versjon
Er egnet til å identifisere en enkeltrevisor (person)

VÅR REFERANSE
18/9305

DERES REFERANSE

DATO
05.12.2018

Merknader - Vurdering av aksept av et revisjonsoppdrag

Det vises til Finanstilsynets foreløpige merknader i brev datert 24. september 2018 og tilsvaret fra revisjonsselskapet i brev datert 22. oktober 2018.

1. Bakgrunn

Saken gjelder revisjonsoppdraget for Bazaar Gross AS (org.nr 913 085 884), hvor forrige revisor fratrådte 3. januar 2018 ifølge Foretaksregisteret. Revisjonsselskapet ble kontaktet av en representant for Bazaar Gross AS (foretaket) i april 2018. Samordnet registermelding ble sendt 18. mai 2018 og i Foretaksregisteret er revisjonsselskapet registrert som revisor 22. mai 2018.

Finanstilsynet ba i brev datert 1. juni 2018 revisjonsselskapet (revisor) om å redegjøre nærmere for vurderingen som ble foretatt før aksept av revisjonsoppdraget. Slik redegjørelse er mottatt fra revisor 14. juli 2018, og revisor utdyper i brev datert 22. oktober 2018 sine synspunkter på sentrale punkter og gir enkelte tilleggsopplysninger.

Før revisjonsoppdraget ble akseptert var revisjonsselskapet (revisor) i kontakt med forrige revisor. I tillegg til å innhente skriftlig uttalelse fra forrige revisor, diskuterte revisor i telefonsamtale forholdene som forrige revisor hadde tatt opp i nummererte brev. Etter at revisor hadde gjennomgått fastsatte årsregnskap og forrige revisors nummererte brev, vurdert sentrale rutiner i foretaket og hatt samtaler med forrige revisor og foretakets ledelse, ble revisor og foretaket enige om tiltak som måtte iverksettes. Basert på tiltakene som ble iverksatt og vilkårene som ble satt for at revisor kunne påta seg oppdraget, som ble tatt inn i engasjementsavtalen og akseptert av foretakets ledelse, konkluderte revisor med å kunne påta seg oppdraget. Foretaket hadde også engasjert ny regnskapsfører. Målsettingen var at årsregnskap for 2017 skulle være klart til revisjon 15. juni 2018.

Revisjonsselskapet (revisor) er registrert fratruddt 21. august 2018. Den 23. august 2018 ble det åpnet konkurs i foretaket etter kjennelse ved Oslo byfogdembete.

2. Finanstilsynets vurdering

Det følger av revisorloven § 7-2 første ledd at: «Før en revisor påtar seg å revidere årsregnskap for en revisjonspliktig skal revisoren be om en uttalelse fra den revisjonspliktiges forrige revisor om hvorvidt det foreligger forhold som tilsier at en ny revisor ikke bør påta seg oppdraget. Den forrige revisoren skal uten ugrunnet opphold opplyse skriftlig om begrunnelsen for sin fratreden.» Av tredje ledd følger det at: «Dersom en revisor påtar seg oppdraget i strid med den forrige revisors

råd, skal begrunnelse for dette dokumenteres, jf. § 5-3 annet ledd.» Revisorloven § 5-3 annet ledd krever blant annet at: «Ny revisors begrunnelse for å påta seg et oppdrag i strid med den tidligere revisors råd skal dokumenteres».

Revisors plikter ved nye revisjonsoppdrag er utover dette ikke særskilt omtalt i revisorloven, men det følger av revisorloven § 5-2 annet ledd, første punktum at: «Revisor skal utføre sin virksomhet i samsvar med god revisjonsskikk». ISQC 1, punkt 26-28, ISA 210, punkt 6-8, ISA 220, punkt 12-14, og ISA 510, punkt 5-7, er særlig relevante ved aksept av nye revisjonsoppdrag.

Bestemmelser om revisorskifte skal bidra til ryddighet i den revisjonspliktige delen av næringslivet. Dersom ny revisor ikke tar tilstrekkelig hensyn til forhold forrige revisor har avdekket i sitt arbeid og ikke stiller klare krav til foretaket om at disse må rettes, vil ikke denne funksjonen virke. Den revisjonspliktige kan da drive videre og velge ny revisor når den valgte revisoren sier fra seg oppdraget. Det ansvar som påhviler påtroppende revisor i denne situasjonen, er en viktig del av den rollen revisor har som allmennhetens tillitsperson, jf. revisorloven § 1-2.

Uansett om foretakets forrige revisor ikke har innsigelser til at ny revisor påtar seg oppdraget, må ny revisor på selvstendig grunnlag vurdere om forutsetningene for dette er til stede. Forrige revisor har i revisjonsberetningen for 2016 konkludert med ikke å kunne uttale seg om årsregnskapet. Det hadde ikke vært mulig å innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for en konklusjon. Forrige revisor mente at årsregnskapet, slik det forelå, ikke burde fastsettes og kunne heller ikke uttale seg om årsberetningens opplysninger. Forrige revisor konkluderte også med at foretakets ledelse ikke hadde oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lovgivningens krav.

Av forhold forrige revisor tok opp fremstår det å være forutsetningen om foretakets evne til fortsatt drift som gjenstod som uavklart, da revisor aksepterte oppdraget. Sentralt i dette tilfellet er om foretaket hadde den nødvendige egenkapital og likviditet til videre drift, eller om fortsatt drift ville skje på kreditors regning. I revisjonsprotokoll nr. 3 datert 17. oktober 2017 begrunnet forrige revisor hvorfor det ble avgitt revisjonsberetning med negativ konklusjon. Forrige revisor viste til at foretaket hadde vesentlige kundefordringer som måtte anses tapt. Selskapene det gjaldt var tatt under konkursbehandling uten at det var gjort avsetninger til tap som følge av dette. Foretaket hadde også vesentlig gjeld til leverandører og det offentlige. Forrige revisor mente forholdene indikerte at foretaket hadde utfordringer med forutsetningen om fortsatt drift. Beløpet er ikke tallfestet i revisjonsprotokoll nr. 3. Ved revisjonen av årsregnskapet for 2015 mente imidlertid forrige revisor at avsetningen for tap på fordringer skulle vært økt fra én million til nær ni millioner kroner.

En hovedårsak til at revisor fant å kunne påta seg oppdraget var at foretaket allerede hadde engasjert en autorisert regnskapsfører revisor hadde stor tiltro til. Overfor revisor uttrykte foretakets ledelse et ønske om å få regnskapet både bokført, avstemt, dokumentert og revidert i samsvar med lovgivningens krav. Revisor hadde grunn til å tro at foretaket ville kunne avlegge et årsregnskap for 2017 innen lovens frister.

Det er knapt mulig å ta nærmere stilling til om et foretak har evne til fortsatt drift uten at det eksisterer oppdatert regnskapsinformasjon. Oppdatert regnskapsinformasjon av tilstrekkelig kvalitet gir et underlag for å analysere dagens status, vurdere eventuelle historiske resultater, og et utgangspunkt for å budsjettere fremtidige resultater og kapitalbehov. Forutsatt at foretaket legger til

rette for at regnskapsfører kan oppfylle sine plikter, vil autoriserte regnskapsførere kunne påta seg oppdraget med å bistå i utarbeidelsen uten å komme i konflikt med regnskapsførerloven og god regnskapsføringsskikk. Etter Finanstilsynets syn må revisor normalt avvente med å påta seg et slikt revisjonsoppdrag til revisor har forsvarlig grunnlag til å bygge sine vurderinger om fortsatt drift og kapitalbehov. I arbeidet med å frembringe det nødvendige tallmaterialet kan en kompetent regnskapsfører ha stor verdi. Både regnskapsførere og revisorer skal medvirke til at økonomisk uforsvarlig virksomhet ikke får fortsette lenger enn nødvendig. Saken synliggjør likevel en av hovedforskjellene mellom regnskapsførers rolle og valgt revisors rolle som uavhengig og objektiv kontrollør. Også regnskapsfører vil imidlertid måtte fratse oppdraget dersom oppdragsgiveren ikke oppfyller sine forpliktelser overfor regnskapsfører og oppdragsavtalen.

Finanstilsynet mener det ikke var tilstrekkelig avklart om forutsetningen om fortsatt drift forelå, da revisor påtok seg oppdraget. Revisor har i tilsvaret til foreløpige merknader opplyst at forhold knyttet til finansiering og likviditet for å sikre videre drift ble diskutert med foretakets ledelse før revisor aksepterte oppdraget. Revisor mener det har formodningen mot seg at forrige revisors vurderinger av behovet for å skrive ned fordringer med 8,8 millioner kroner per 31.12.2015, kan ha vært i nærheten av riktig. Foretaket kunne da ikke drevet videre i så lang tid. Revisor har i oppdragsvurderingen dokumentert at ledelsen for foretaket i møte med revisor ga uttrykk for at den økonomiske situasjonen var under kontroll, men utover dette er det lite informasjon om virksomhetens resultater og økonomi, eller om ledelsen forplikter seg til å skyte inn kapital om det skulle være behov for det. Finanstilsynet mener foretakets forhold tilsa at dette skulle vært nærmere vurdert, for eksempel ved nærmere gjennomgang av fordringsmassen og gjeld til leverandører samt en vurdering av eierens evne og vilje til å skyte inn egenkapital.

Det er foretakene og foretakenes ledelse som er ansvarlig for at bokføring og regnskap er i samsvar med bokførings- og regnskapslovgivningens krav, og at egenkapitalen er forsvarlig. Om regnskap ikke føres i samsvar med bokførings- og regnskapslovgivningens krav eller om foretakene ikke kan underbygge at egenkapitalen er forsvarlig ut fra virksomheten som drives, og så ikke finner en revisor som er villig til å påta seg oppdraget, må bestemmelser om tvangsoppløsning og konkurs få virke i samsvar med formål og lovgivers intensjoner.

3. Finanstilsynets merknader

Revisjonsselskapet har fremlagt en omfattende oppdragsvurdering. Forhold påpekt av og årsak til at forrige revisor fant å måtte si fra seg revisjonsoppdraget, fremstår som i det vesentlige rettet opp. Unntaket er forutsetningen om fortsatt drift.

Finanstilsynet mener derfor at revisor i dette tilfelle ikke skulle påtatt seg oppdraget før det forelå oppdatert regnskapsinformasjon som kunne underbygge at fortsatt drift var forsvarlig.

For Finanstilsynet

Anders Grini
tilsynsrådgiver

Jo-Kolbjørn Hamborg
spesialrådgiver